SOSONOWIECKIE STUDIA TEOLOGICZNE

TOM XI
Rok 2013

Ks. Michał Borda

KATECHEZA PONADGIMNAZJALNA W POSZUKIWANIU ODPOWIEDZI NA PYTANIE O POWOŁANIE CHRZEŚCIJANINA

Słowa kluczowe: katecheza ponadgimnazjalna, powołanie chrześcijanina, Pismo Święte, diecezja sosnowiecka
Key words: the school catechesis, christian's vocation, the Holy Bible, the Sosnowiec diocese

Sobór Watykański II w Konstytucji dogmatycznej o Objawieniu Bożym *Dei Verbum* podkreśla, że Pismo Święte ma podstawowe znaczenie w życiu Kościoła. Przedstawiane wraz ze świętą Tradycją uważane jest za „najwyższą regułę wiary", gdyż przekazuje „słowo Boże" i sprawia, że „rozbrzmiewa głos Ducha Świętego"(por. KO 21). Słowo Boże jest źródłem, z którego katecheza czerpie swoje orędzie. Jak podkreśla adhortacja apostolska *Catechesi tradendae*, „katecheza będzie zawsze czerpać swoją treść z żywego źródła słowa Bożego, przekazywanego przez Tradycję i Pismo Święte, gdyż święta Tradycja i Pismo Święte stanowią jedyny depozyt słowa Bożego powierzony Kościołowi"[1]. Ten „depozyt wiary" jest skarbem, z którego współczesny młody człowiek winien korzystać, ilekroć szuka odpowiedzi na nurtujące go pytania, szczególnie te dotyczące powołania. Katecheza szkolna jest czasem, w którym słowo Boże jest medytowane, celebrowane i pogłębiane, by ukazać autentyczne wartości religijne i moralne.

Powołanie, jako wezwanie Boże i jako osobista odpowiedź człowieka, będąca echem owego wołania, powraca jak refren na kartach Pisma Świętego. Od pierwszej do ostatniej księgi. Od pierwszego do ostatniego rozdziału. Od: „po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: Bądźcie płodni i roz-

[1] CT 27.

mnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; abyście panowali na rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi" (Rdz 1, 28), aż po apokaliptyczne: „a Duch i Oblubienica mówią: Przyjdź! I kto odczuwa pragnienie, niech przyjdzie, kto chce, niech wody życia darmo zaczerpnie" (Ap 22, 17). Skoro na początku i na końcu Pisma Świętego Bóg umieścił wymowne przesłanie o powołaniu, wniosek nasuwa się sam: powołanie odgrywa bardzo istotną rolę w dziele objawienia Boga i w dziele zbawienia człowieka. Powołanie jest zawsze darem Boga, wobec którego człowiek staje w całej prawdzie, bojaźni i wielkoduszności. Dzisiaj młody człowiek również może przeciwstawić się Bogu lub przyjąć Boże zaproszenie. Szkolna katecheza ma pomóc w udzieleniu pozytywnej odpowiedzi na Boże powołanie.

Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce w części dla szkół ponadgimnazjalnych *Katecheza świadectwa wiary,* określa rozmaite cele katechezy, zadania nauki religii, treści i osiągnięcia. Podkreśla, że nauka religii ma prowadzić do odkrycia przez uczniów powołania do właściwego wyboru drogi życia[2]. Założonym zadaniom nauki religii towarzyszą określone treści: biblijna teologia powołania, droga wiary osób powołanych w Biblii, powołania w Kościele i sposoby ich realizacji, przykłady osób realizujących swe powołanie w Kościele lokalnym. Optymalna realizacja zaplanowanych treści prowadzi każdego katechizowanego do zdobycia konkretnych osiągnięć: odkrywanie zamysłu Bożego, tego, co Bóg chce powiedzieć człowiekowi, odnalezienie swojego miejsca w stworzonym świecie, odczytanie ostatecznego powołania chrześcijanina[3].

W diecezji sosnowieckiej w roku szkolnym 2010/2011, w którym prowadzono badania, nauczyciele katecheci korzystali z dwóch programów nauczania religii rzymskokatolickiej zatwierdzonych przez Konferencję Episkopatu Polski: AZ-1-04/2: *Żyć, aby wierzyć i kochać* i AZ-4-01/1: *Świadek Chrystusa*, wykorzystując podręczniki ucznia i przewodniki metodyczne przygotowane przez Wydawnictwo JEDNOŚĆ, Wydawnictwo WAM i Księgarnię św. Wojciecha[4].

---

[2] Por. KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI, *Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce*, Kraków 2001, s. 75.

[3] Por. tamże, s. 72.

[4] W czasie prowadzonych badań rozdano 49 ankiet skierowanych do katechetów uczących w publicznych liceach ogólnokształcących diecezji sosnowieckiej. Okazją był coroczny adwentowy Dzień Skupienia, który w roku szkolnym 2010/2011 odbył się 18 grudnia w budynku Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu. Do autora niniejszej rozprawy wróciły 42 ankiety, z czego 26 wypełnili księża diecezjalni i zakonni, a 16 świeccy katecheci.

Działalność katechetyczna na różnych poziomach edukacyjnych pobudziła mnie do refleksji na temat, jakie miejsce zajmuje Biblia w procesie nauczania wiary oraz na ile lekcje religii, opierając się na Piśmie Świętym, pomagają katechizowanym w odszukaniu ostatecznego powołania. Jak pisze T. Panuś, „katechizowanie […] rozpoczyna się od serca (przeżycie) poprzez głowę (analiza, rozważanie) do ręki (działanie, czyn). Przekazywane w katechezie treści biblijne winny być przez ucznia przeżywane; aby się to mogło stać, należy zaangażować całą osobę katechizowanego: czytanie słów Biblii, patrzenie na obrazy biblijne, odtwarzanie ich, rozumowanie, dotykanie”[5]. Powyższe zdanie warto zestawić z deklaracjami nauczycieli religii maturalnych klas sosnowieckiej diecezji, którzy w skierowanej do nich ankiecie zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy prowadzą lekcje katechezy, opierając się na Piśmie Świętym, by pomóc uczniom w odszukaniu odpowiedzi na pytanie o ich powołanie. Nauczycielskie odpowiedzi prezentuje tabela 1. i wykres 1.

Tabela 1. *Częstotliwość prowadzenia katechez wspomagających uczniowskie poszukiwania własnych powołań*

Odpowiedzi	**katecheci świeccy (n=16)**		**księża (n=26)**	
	liczba	%	**liczba**	%
bardzo często	0	0,0	6	23,1
często	6	37,5	6	23,1
czasami	6	37,5	6	23,1
bardzo rzadko	4	25,0	6	23,1
nigdy	0	0,0	2	7,6

Źródło: badania własne

[5] Por. T. PANUŚ, *Główne kierunki katechetyczne XX wieku*, Kraków 2001, s. 101.

Wykres 1. *Częstotliwość prowadzenia katechez wspomagających uczniowskie poszukiwania własnych powołań*

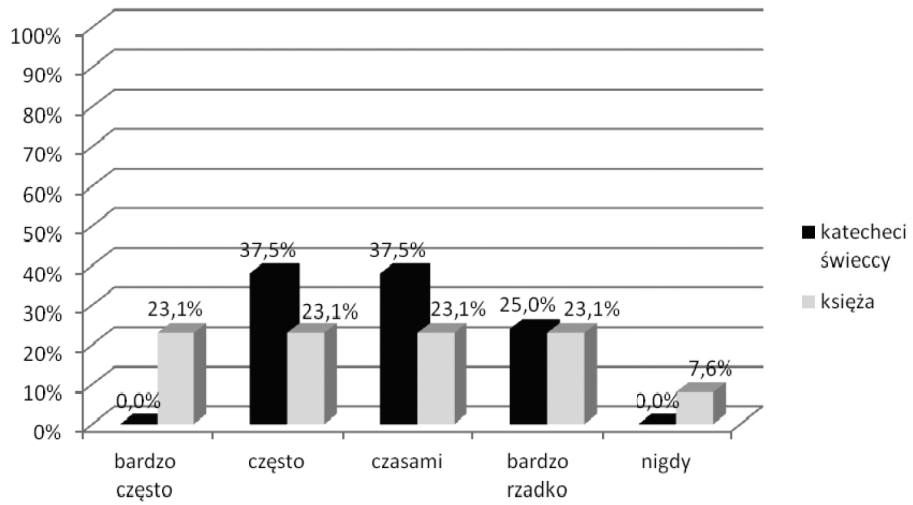

Źródło: badania własne

Przedstawione wyniki badań wskazują, że spośród katechetów świeckich 37,5% (6 osób) „często" i 37,5% (6 osób) „czasami" prowadzi zajęcia z katechezy oparte na Biblii, która pomaga licealistom w szukaniu odpowiedzi na pytanie o ich życiowe powołanie. Satysfakcjonuje również poziom deklaracji księży katechetów w tej sprawie. Taki sam procent dla wszystkich odpowiedzi – 23,1% (6 osób) spośród nich deklaruje, że „bardzo często" i „często" oraz „czasami" przygotowuje biblijne katechezy w celu poszukiwania odpowiedzi na pytanie o powołanie. Spośród ankietowanych katechetów tylko 2 księży (7,6%) przyznało, że „nigdy" nie prowadzi katechez na opisywany temat w oparciu o Pismo Święte. Zastanawia, że wśród ankietowanych nauczycieli religii maturalnych klas liceów ogólnokształcących diecezji sosnowieckiej lekcje katechezy w oparciu o Pismo Święte, które wspierałyby uczniów w odszukaniu odpowiedzi na pytanie o wybór drogi życia, w najmniejszym procencie prowadzą młodzi katecheci, jak również ci, którzy pracują w edukacji więcej niż 15 lat. Szczegóły prezentuje tabela 2. i wykres 2.

Tabela 2. *Częstotliwość prowadzenia katechez wspomagających uczniowskie poszukiwania powołań z uwzględnieniem stażu pracy katechetów*

Odpowiedzi	**Staż pracy katechetów**									
	1 rok (n=2)		**od 2 do 5 lat (n=8)**		**od 6 do 10 lat (n=10)**		**od 11 do 15 lat (n=14)**		**powyżej 15 lat (n=8)**	
	liczba	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**
bardzo często	0	0,0	2	25,0	0	0,0	2	14,3	2	25,0
często	0	0,0	0	0,0	8	80,0	4	28,6	2	25,0
czasami	0	0,0	2	25,0	2	20,0	6	42,8	2	25,0
rzadko	2	100,0	4	50,0	0	0,0	2	14,3	0	0,0
nigdy	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	25,0

Źródło: badania własne

Wykres 2. *Częstotliwość prowadzenia katechez wspomagających uczniowskie poszukiwania powołań z uwzględnieniem stażu pracy katechetów*

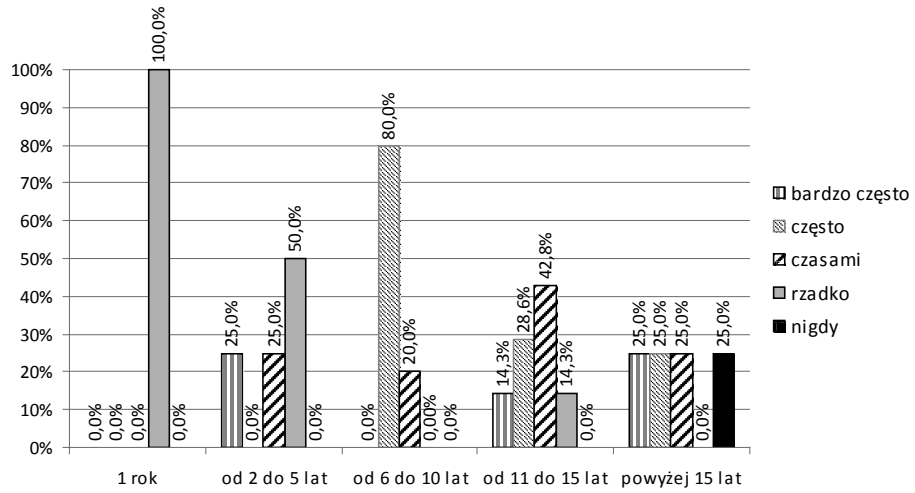

Źródło: badania własne

Nauczyciele, którzy rozpoczęli pierwszy rok pracy z młodzieżą maturalną w szkole, „bardzo rzadko" wykorzystują Pismo Święte, by na lekcjach

religii, w oparciu o to źródło, pomagać uczniom w wyborze życiowego powołania. Niepokoi, że aż 25,0% (2 osoby) maturalnych katechetów ze stażem powyżej 15 lat pracy, nigdy nie prowadzi opisywanych katechez biblijnych. Słabe zainteresowanie młodych nauczycieli katechezami biblijnymi jest być może wynikiem braku doświadczenia i powolnym wchodzeniem w realizację posługi katechetycznej w szkole. Należy zostawić im czas, aby mogli spokojnie odkryć wartość katechez przygotowywanych w oparciu o Pismo Święte. Wtedy maturzyści otrzymają sugestię, jak szukać odpowiedzi na pytania o ich powołanie. Doświadczonych nauczycieli należy uwrażliwić na konieczność wspólnego poszukiwania z młodymi ludźmi życiowych dróg i powołania, czemu służyć będzie dobrze przygotowana w oparciu o Pismo Święte katecheza.

Niewielki wpływ katechezy szkolnej na kształtowanie uczniowskich postaw potwierdzają odpowiedzi respondentów na pytanie o to, czy lekcje katechezy w oparciu o Pismo Święte pomagają w szukaniu odpowiedzi na pytanie o ich powołanie[6]. Warto zwrócić uwagę na tabelę 3. i wykres 3.

[6] Badania zostały przeprowadzone w styczniu i lutym 2011 r. wśród maturzystów szesnastu publicznych liceów ogólnokształcących działających na terenie diecezji sosnowieckiej. Kwestionariusz ankiety dla ucznia został przetestowany w listopadzie 2010 r. Po naniesieniu koniecznych poprawek stał się podstawą badań przeprowadzonych wśród licealnych trzecioklasistów. Do badań wybrano uczniów klas maturalnych ze względu na posiadaną wiedzę, nabyte w czasie katechezy ponadgimnazjalnej umiejętności oraz w pełni wykształconą dojrzałość postaw i zachowań wypracowanych przez lata katechizacji szkolnej. We wszystkich objętych badaniami publicznych liceach ogólnokształcących rozdano 369 zestawów ankiet dla ucznia, na które odpowiedziało 214 dziewcząt i 128 chłopców, czyli 342 uczniów. 158 dziewcząt biorących udział w badaniach mieszka w mieście, a 56 na wsi. Natomiast 96 chłopców mieszka w mieście, a 32 na wsi. Większa ilość młodzieży miejskiej, która wzięła udział w badaniach, w stosunku do rówieśników mieszkających na wsi, jest odzwierciedleniem miejskiego charakteru diecezji sosnowieckiej, w granicach której znajduje się 12 dużych miast. Trzy z nich to miasta liczące ponad 100 tys. mieszkańców (Sosnowiec 259 tys., Dąbrowa Górnicza 139,2 tys., Jaworzno 100 tys.). Ludność miejska stanowi aż 84,27% wszystkich mieszkańców diecezji, a ludność gmin wiejskich jedynie 15,73% (na podstawie danych statystycznych parafii za 2010 r. dostępnych w Wydziale Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu). Warto zwrócić uwagę na ciągłą migrację mieszkańców diecezji z obszarów wiejskich do miasta. W 1999 roku ludność miejska stanowiła 83,2% wszystkich mieszkańców diecezji, a ludność gmin miejskich 16,8%. CZ. TOMCZYK, *Katalog Diecezji Sosnowieckiej*, Sosnowiec 1999, s. 56.

Tabela 3. *Rejestr odpowiedzi maturzystów na pytanie o pomoc katechez w poszukiwaniu własnych powołań*

Odpowiedzi	**dziewczęta, miasto (n=155)**		**dziewczęta, wieś (n=52)**		**chłopcy, miasto (n=92)**		**chłopcy, wieś (n=31)**	
	liczba	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**
bardzo często	7	4,5	8	15,4	5	5,4	2	6,5
często	23	14,8	3	5,8	3	3,2	3	9,7
czasami	44	28,4	8	15,4	16	17,4	13	41,9
rzadko	28	18,1	11	21,2	34	37,0	8	25,8
nigdy	53	34,2	22	42,2	34	37,0	5	16,1

Źródło: badania własne

Wykres 3. *Rejestr odpowiedzi maturzystów na pytanie o pomoc katechez w poszukiwaniu własnych powołań*

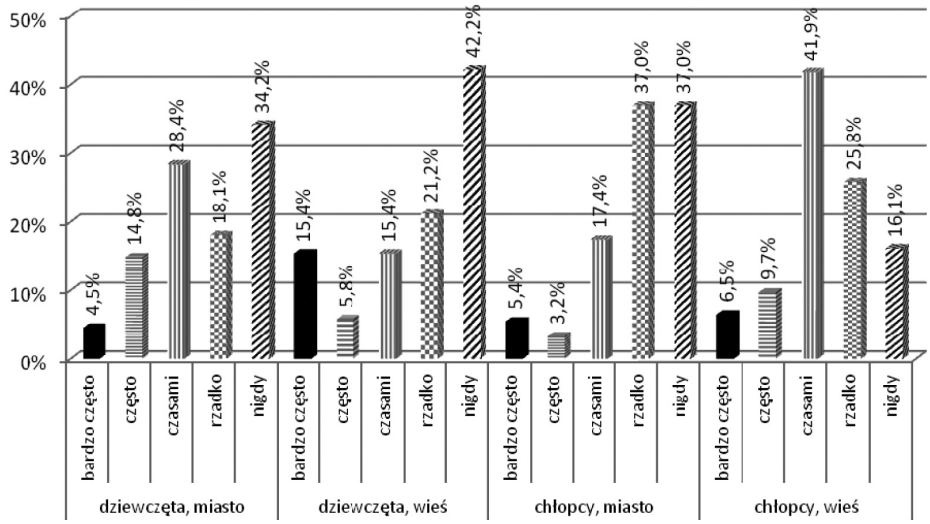

Źródło: badania własne

Maturzystki mieszkające w mieście w 18,1% (28 osób) „rzadko" i w 34,2% (53 osoby) „nigdy" – podkreślają, że katecheza szkolna oparta na Piśmie Świętym nie pomaga w szukaniu odpowiedzi na pytanie o życiowe

powołanie. Zbliżony procentowo poziom tych samych odpowiedzi udzieliły pozostałe grupy respondentów. Dziewczęta, wieś – 21,2% (11 osób) „rzadko", 42,2% (22 osoby) „nigdy"; chłopcy, miasto – 37,0% (34 osoby) „rzadko", 37,0% (34 osoby) „nigdy"; chłopcy, wieś – 25,8% (8 osób) „rzadko", 16,1% (5 osób) „nigdy".

Powyższą analizę warto uzupełnić odpowiedziami maturzystów na pytanie, w którym poszukiwano ewentualnych osób czy środowisk, które wspierałyby respondentów w rozpoznaniu własnego powołania. Szczegóły prezentuje tabela 4. i wykres 4.

Tabela 4. *Rejestr odpowiedzi maturzystów na pytanie o wsparcie w rozpoznawaniu własnego powołania*

Odpowiedzi	**dziewczęta, miasto (n=249)**		**dziewczęta, wieś (n=105)**		**chłopcy, miasto (n=156)**		**chłopcy, wieś (n=53)**	
	liczba	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**
dziadkowie	27	17,1	12	21,4	12	12,5	6	18,8
rodzice	59	37,3	27	48,2	38	39,6	15	46,9
rodzeństwo	14	8,9	14	25,0	12	12,5	1	3,1
nauczyciele	18	11,4	7	12,5	15	15,6	3	9,4
katecheci	33	20,9	14	25,0	20	20,8	10	31,3
rówieśnicy	35	22,2	12	21,4	22	22,9	5	15,6
nikt	63	39,9	19	33,9	37	38,5	13	40,6

Źródło: badania własne

Wykres 4. *Rejestr odpowiedzi maturzystów na pytanie o wsparcie w rozpoznawaniu własnego powołania*

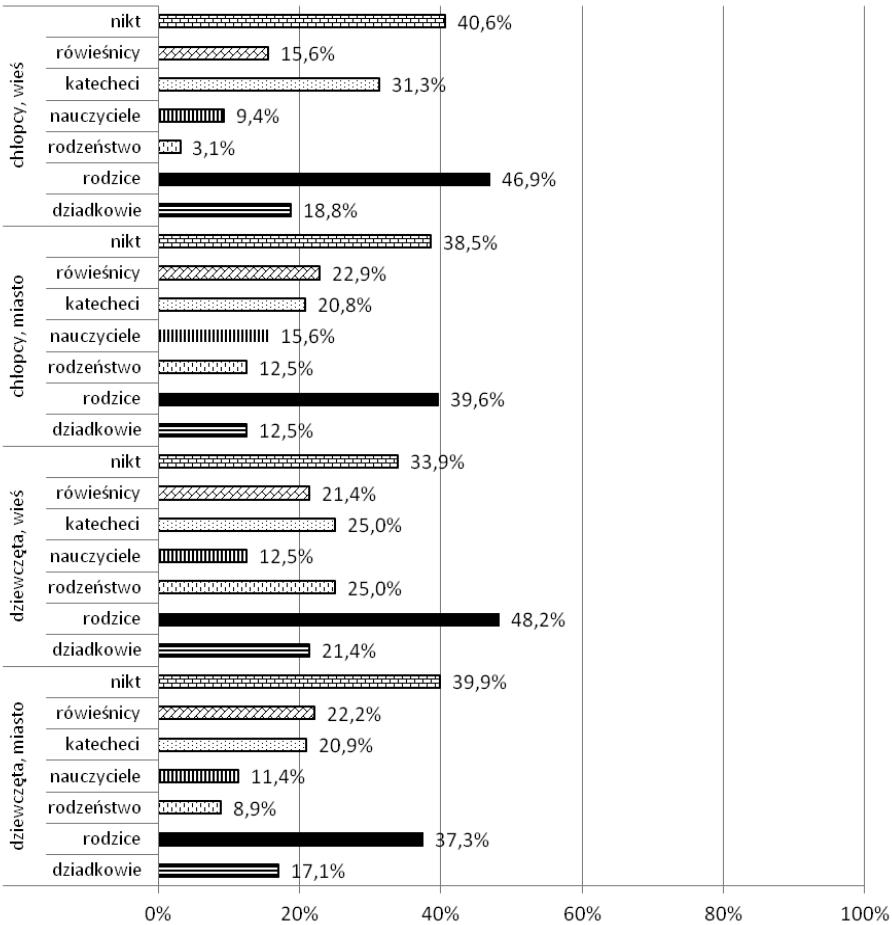

Źródło: badania własne

Zaprezentowane wyniki wskazują na zupełne osamotnienie maturzystów w kwestii poszukiwań i wyboru drogi życia. 40,6% (13 osób) maturzystów mieszkających na wsi, 38,5% (37 osób) ich miejskich rówieśników, 33,9% (19 osób) licealistek reprezentujących środowisko wiejskie oraz 39,9% (63 osoby) ich miejskich koleżanek zadeklarowało, że „nikt" nie pomaga im w rozpoznawaniu własnego powołania. Pocieszający jest fakt dużego wpływu rodziców w opisywanej kwestii na uczniów klas maturalnych. W opinii

46,9% (15 osób) chłopców mieszkających na wsi, 39,6% (38 osób) licealistów pochodzących z miasta, 48,2% (27 osób) dziewcząt mieszkających na wsi i 37,3% (59 osób) ich miejskich rówieśniczek to właśnie „rodzice" w stopniu największym wpływają na życiowe decyzje respondentów. Oto kilka przykładowych uzasadnień maturzystów:

- *Moi rodzice posiadają ogromną wiedzę i doświadczenie życiowe, rozmowy z nimi wiele dla mnie znaczą. Bez trudności mogę konsultować z nimi własne pomysły co do mojej przyszłości* (DzW 6)[7].
- *Rozmawiam z rodzicami o wszystkim. Również o wyborze drogi życia, bo wiem, że chcą dla mnie jak najlepiej* (ChW 30).
- *To rodzice od najmłodszych lat próbowali pokierować mnie na dobrą drogę, drogę do Boga. Liczę się z ich sugestiami, bo wiem, że mogę na nich liczyć* (DzM 30).
- *Wiem, że rodzicom zależy na tym, abym dokonała właściwego wyboru odnośnie mojego powołania. Są dla mnie autorytetem* (DzM 12).
- *Rodzice rozmawiają ze mną, pomagają mi w trudnych decyzjach oraz namawiają do udziału w życiu Kościoła* (DzM 141).
- *Rodzice są moimi przewodnikami w życiu. Rówieśnicy nie mają żadnego wpływu na moje życie chrześcijańskie, nie są dla mnie przykładem w tej kwestii* (DzM 50).
- *W rozpoznaniu mojego powołania pomagają mi najbliżsi, a więc rodzice. Dają mi przykład swoim zachowaniem, rozmawiają, dzielą się doświadczeniami, opowiadają o naszej wierze, więc pomagają mi w odnalezieniu własnego powołania* (DzM 17).
- *Rodzice są dla mnie wzorem, dużo z rodzicami o tym rozmawiam, czerpię z ich doświadczenia. Rodzicom najbardziej ufam* (ChM 49).

Najmniejszy wpływ na decyzje uczniów klas maturalnych mają dziadkowie i rodzeństwo. Ci pierwsi w: 18,8% (6 osób) – chłopcy, wieś; 12,5% (12 osób) – chłopcy, miasto; 21,4% (12 osób) – dziewczęta, wieś i 17,1% (27 osób) – dziewczęta, miasto. Ci drudzy zaledwie w: 3,1% (1 osoba) – licealiści, wieś; 12,5% (12 osób) – maturzyści, miasto; 25,0% (14 osób) – maturzystki, wieś i 8,9% (14 osób) – respondentki, miasto. Niepokoi niewielkie oddziaływanie licealnych nauczycieli w tej kwestii: dziewczęta, miasto – 11,4% (18 osób); licealistki, wieś – 12,5% (7 osób); maturzyści, miasto – 15,6% (15 osób) i maturzyści, wieś – 9,4% (3 osoby).

[7] Od tego miejsca będą stosowane następujące skróty: DzM – dziewczyna mieszkająca w mieście; DzW – dziewczyna mieszkająca na wsi; ChM – chłopiec mieszkający w mieście; ChW – chłopiec mieszkający na wsi. Liczba oznacza kolejny numer ankiety w danej grupie.

Lepiej w opiniach maturzystów wypadli sami katecheci, choć ich udział w wyborach życiowych dróg przez licealistów jest wciąż niewystarczający: maturzystki, miasto – 20,9% (33 osoby); licealistki, wieś – 25,0% (14 osób); chłopcy, miasto – 20,8% (20 osób) i maturzyści, wieś – 31,3% (10 osób). Interesująco przedstawia się rozkład opinii na ten temat ze względu na płeć i miejsce zamieszkania respondentów. Szczegóły przedstawia tabela 5. i wykres 5.

Tabela 5. *Opinie maturzystów na temat udziału katechetów w wyborach ich dróg życiowych*

Płeć				**Miejsce zamieszkania**			
dziewczęta (n=354)		**chłopcy (n=209)**		**mieszkańcy miasta (n=405)**		**mieszkańcy wsi (n=158)**	
liczba	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**
47	13,3	30	14,4	53	13,1	24	15,2

Źródło: badania własne

Wykres 5. *Opinie maturzystów na temat udziału katechetów w wyborach ich dróg życiowych*

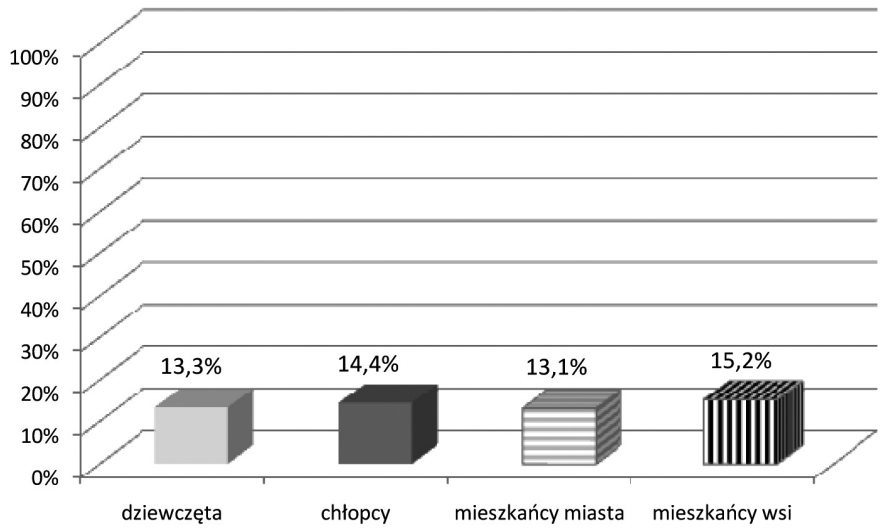

Źródło: badania własne

Zastanawiające, że to mieszkańcy wsi (15,2% – 24 odpowiedzi) i chłopcy (14,4% – 30 odpowiedzi) wyżej cenią rolę katechetów w wyborach życiowych dróg. Warto w związku z tym rozważyć omawianą kwestię z punktu widzenia katechetów, którzy w skierowanej do nich ankiecie zostali zapytani, czy modlą się z uczniami na katechezie o łaskę rozpoznania powołania. Szczegóły odpowiedzi prezentuje tabela 6. i wykres 6.

Tabela 6. *Częstotliwość modlitw katechetów z uczniami o łaskę rozpoznania powołania*

Odpowiedzi	**katecheci świeccy (n=16)**		**księża (n=26)**	
	liczba	%	**liczba**	%
bardzo często	0	0,0	4	15,4
często	4	25,0	6	23,1
czasami	12	75,0	8	30,8
bardzo rzadko	0	0,0	6	23,1
nigdy	0	0,0	2	7,6

Źródło: badania własne

Wykres 6. *Częstotliwość modlitw katechetów z uczniami o łaskę rozpoznania powołania*

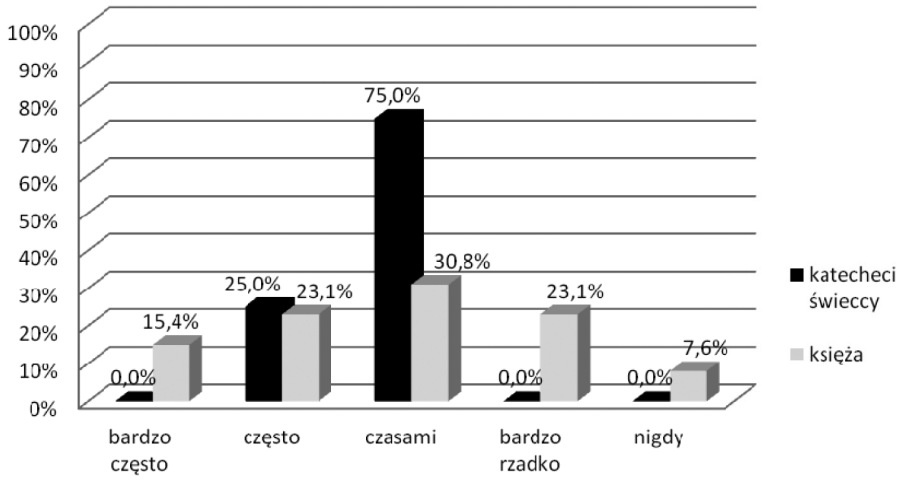

Źródło: badania własne

Większość katechetów pozytywnie odpowiada na postawione pytanie. Tylko 7,6% (2 osoby) katechizujących kapłanów twierdzi, że „nigdy" nie modli się z uczniami w tej intencji. Jednocześnie 15,4% (4 osoby) spośród nich deklaruje, że „bardzo często" modli się z uczniami na katechezie o łaskę rozpoznania powołania. Na uwagę zasługuje wysoki procent katechetów świeckich, którzy „często" (25,0% – 4 osoby) i „czasami" (75,0% – 12 osób) modlą się z uczniami o łaskę rozpoznania życiowych dróg powołania.

Efektywne uczenie religii w maturalnych klasach i trwałe kształtowanie założonych umiejętności jest możliwe dzięki znajomości hermeneutyki biblijnej oraz właściwego korzystania z metod służących interpretacji Biblii[8]. Należy zwrócić uwagę na potrzebę uwzględniania przy korzystaniu z Pisma Świętego w katechezie okoliczności powstawania ksiąg natchnionych, czasu, kultury oraz rodzajów literackich używanych w danej epoce. Katecheta i katechizowany muszą obecnie zadawać sobie trud przezwyciężania pokusy odczytywania tekstu biblijnego w duchu własnego czasu. Katecheza wykorzystująca podstawowe źródło Objawienia, jakim jest Pismo Święte, musi uwzględniać różne rodzaje literackie[9]. Katecheta powinien szukać sensu, jaki hagiograf wyraził w konkretnym kontekście historyczno-kulturowym za pomocą rodzajów literackich używanych w tym czasie.

Przedstawione wyniki badań zwracają uwagę na konieczność uwzględniania przy korzystaniu z Pisma Świętego w katechezie treści i jedności całego Pisma Świętego[10]. Stary Testament staje się zrozumiały w świetle Nowego, a Nowy Testament tkwi w Starym. Oba Testamenty łączy wewnętrzna więź. Stary Testament poprzedza, zapowiada i przygotowuje Nowy. Kryterium to, które na nowo trzeba odkryć w katechezie licealnej diecezji sosnowieckiej,

---

[8] Por. T. PANUŚ, *Główne kierunki katechetyczne XX wieku*, dz. cyt., s. 103; A. DŁUGOSZ, B. STYPUŁKOWSKA, *Wprowadzenie do dydaktyki biblijnej*, Kraków 2000, s. 14; J. SZPET, *Dydaktyka katechezy*, Poznań 1999, s. 103; W. PIKOR, *Hermeneutyka biblijna w katechezie. Interpretacja Pisma Świętego w świetle polskich opracowań katechetycznych*, „Katecheta" (2007) nr 6, s. 3–11.

[9] Por. A. KLICH, *Gatunki literackie w Biblii zadaniem dla katechezy*, „Katecheta" (2006) nr 9, s. 46–51; Z. MAREK, *Podstawy i założenia katechetyki fundamentalnej*, Kraków 2007, s. 58; B. POLOK, *Zasady interpretacji Pisma Świętego*, [w:] *Wokół katechezy posoborowej. Księga pamiątkowa dedykowana Ks. Biskupowi Gerardowi Kuszowi, wykładowcy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, z okazji 65. rocznicy urodzin*, red. R. CHAŁUPNIAK, J. KOCHEL, J. KOSTORZ, W. SPYRA, Opole 2004, s. 441–442; R. SAREK, *Wymiar biblijny w katechezie*, [w:] *Katechetyka materialna*, red. J. STALA, Tarnów 2002, s. 47–48; J. CHARYTAŃSKI, *W kręgu zadań i treści katechezy*, Kraków 1992, s. 45.

[10] Por. R. SAREK, *Wymiar biblijny w katechezie*, art. cyt., s. 26; J. SZPET, *Treść i źródła katechezy*, [w:] *Dydaktyka katechezy*, cz. I, red. J. STALA, Tarnów 2004, s. 101.

znajduje swoje potwierdzenie w nauczaniu Soboru Watykańskiego II: „Bóg, sprawca natchnienia i autor ksiąg obydwu Testamentów, mądrze postanowił, by Nowy Testament był ukryty w Starym, a Stary w Nowym znalazł wyjaśnienie. Bo choć Chrystus ustanowił Nowe Przymierze we krwi swojej, wszakże księgi Starego Testamentu, przyjęte w całości do nauki ewangelicznej, w Nowym Testamencie uzyskują i ujawniają swój pełny sens i nawzajem oświetlają i wyjaśniają Nowy Testament" (KO 16).

W świetle powyższych badań widać wyraźnie potrzebę aktualizacji orędzia biblijnego[11]. Uczniowie klas maturalnych liceów ogólnokształcących diecezji sosnowieckiej, przeżywając aktualizację słów, które kieruje do nich Chrystus, będą w stanie utożsamiać się z konkretnymi biblijnymi bohaterami, by w kontekście swojego życia podejmować Boże wezwanie. Tak rozumiana aktualizacja może dokonać się na lekcjach katechezy poprzez czytanie Pisma Świętego w żywej Tradycji całego Kościoła[12]. Z tej racji nie można interpretować i aktualizować Biblii bez uświadamiania sobie tego związku, który ma źródło w objawiającym się Bogu. Ojcowie Kościoła mówili, że Pismo Święte jest bardziej wypisane na sercu Kościoła niż na pergaminie[13]. Pismo Święte jest księgą Kościoła. Oznacza to, że należy je czytać zgodnie z tym, jak je rozumie Kościół. Potwierdza to św. Piotr słowami, iż „żadne proroctwo Pisma nie jest dla prywatnego wyjaśniania" (2P 1, 20) i Sobór Watykański II, który naucza, że „Oblubienica Słowa Wcielonego, czyli Kościół, przez Ducha Świętego pouczony, usiłuje coraz głębsze osiągnąć zrozumienie Pisma św., by dzieci swoje bezustannie karmić słowami Bożymi" (KO 23).

W biblijnych katechezach, które podejmują konsekwentnie problematykę powołania, konieczne jest również zwracanie uwagi na uwzględnianie w interpretacji Pisma Świętego całokształtu wiary. Przekazywane przez katechetę tezy, prawdy i wiadomości muszą harmonizować z całokształtem wiary i nauczania Kościoła. W języku teologów mówi się, że w wyjaśnianiu Biblii trzeba uwzględniać tzw. *analogię wiary*[14], przez którą rozumiemy

---

[11] Por. J. SZPET, *Treść i źródła katechezy*, dz. cyt., s. 106–108; A. DŁUGOSZ, *Jak dziś głosić Jezusa Chrystusa?*, „Katecheta" (2002) nr 9, s. 61; J. KOCHEL, *Prymat Słowa Bożego w katechezie*, „Katecheta" (2009) nr 12, s. 7–8; M. CZAJKOWSKI, *Pismo Św. w katechezie*, [w:] *Teoretyczne założenia katechezy młodzieżowej*, red. R. MURAWSKI, Warszawa 1989, s. 292.

[12] Por. S. HARĘZGA, *Biblia w Kościele*, Kraków 1998, s. 34–37; J. KOCHEL, *Zasady wychowania biblijnego*, „Katecheta" (2011) nr 7–8, s. 6–7, J. RYDZEWSKI, *Podstawy komunikatywności języka przepowiadania chrześcijańskiego w nauczaniu religii i w katechezie pozaszkolnej. Z badań nad językiem religijnym*, Białystok 2008, s. 119–125.

[13] Por. KKK 113.

[14] T. PANUŚ, *Zasada wierności Bogu i człowiekowi i jej realizacja w polskiej katechizacji. Studium w świetle Ramowego Programu Katechizacji funkcjonującego w latach 1971–2001*, Kra-

wzajemną spójność prawd wiary oraz ich zgodność z całym Objawieniem Bożym. Prawdę tę akcentuje również Sobór Watykański II, zwracając uwagę, iż „należy, celem wydobycia właściwego sensu świętych tekstów, nie mniej uważnie także uwzględniać treść i jedność całej Biblii, mając na oku żywą Tradycję całego Kościoła oraz analogię wiary" (KO 12).

Jak zauważa J. Mastalski, „katecheza, która ma być narzędziem Kościoła nauczającego musi być ciągle doskonalona"[15]. Mam nadzieję, że powyższe wskazówki pomogą w ponownym odkryciu przez katechetów wartości Pisma Świętego. Biblia jest narzędziem w poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie o ostateczne powołanie katechizowanych.

ków 2001, s. 200; R. SAREK, *Wymiar biblijny w katechezie*, art. cyt., s. 45; M. KONDZIOR, *Dlaczego młodzieży należy tłumaczyć teologiczne zasady interpretacji Biblii?*, „Katecheta" (2007) nr 1, s. 60–63; P. SKUCHA, *Żydzi i judaizm w przepowiadaniu i katechezie posoborowego Kościoła. Potrzeba i konieczność dialogu*, [w:] *Uwierzcie Ewangelii. Księga Jubileuszowa księdza biskupa Piotra Skuchy w 25. rocznicę sakry biskupiej*, red. M. KARAŚ, Sosnowiec 2012, s. 481.

[15] J. MASTALSKI, *Zasady edukacyjne w katechezie*, Kraków 2002, s. 351–352.

THE CATECHESIS IN JUNIOR HIGH SCHOOLS IN THE SEARCH OF THE ANSWER TO THE QUESTION OF A CHRISTIAN'S VOCATION

Vocation, as God's call and a man's personal response which is the echo of the vocation, returns like a refrain on the pages of the Holy Bible. From the first page to the last one. From the first chapter to the last one. Since at the beginning and at the end of the Holy Bible God placed a meaningful message about vocation, the conclusion arises itself: vocation plays a very important role in the work of God's revelation and in the work of the man's salvation. Vocation is always God's gift which a man faces in the whole truth, fear and magnanimity. Nowadays a young man can oppose God or accept God's invitation. The school catechesis is to help find a positive answer to God's invitation.

The catechesis activity on various educational levels has provoked reflection in me about the place of the Holy Bible in the process of teaching the faith and how well the religious lessons based on the Holy Bible help the students find the final vocation. Effective teaching of religion in the final classes of high schools and permanent shaping of intended skills is possible thanks to the knowledge of the Bible hermeneutics and using proper methods helping interpret the Bible.

The results of the research presented in the text draw our attention to the fact that it is necessary to include the contents and unity of the Holy Bible while using It in the catechesis. In the light of the research it is vividly seen that the Bible address should be updated. In the Bible catechesis, which deal consequently with the issue of vocation, it is necessary to include the entirety of the faith while interpreting the Holy Bible. I hope that the above hints will help the religious teachers discover the values of the Holy Bible again. The Bible is a tool in the search of the answer to the question of the final vocation of the educated students.

tłum. Michał Borda